

24.6.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Lausuntopalvelu
VN/477/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppilas- ja opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisessä noudatettavasta henkilöstömitoituksesta. Lisäksi kuraattorin kelpoisuusehtoa koskevaa säännöstä täsmennettäisiin.

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

1. onko hallituksen esitysluonnoksen mukainen kuraattorin kelpoisuus toimiva oppilaitoksen opiskeluhoitotyötä silmällä pitäen

vai

2. olisiko mielestänne kohdassa 5.1 esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa kuraattori olisi sosiaalityöntekijä tai sosionomi parempi?

AMKE ry:n ei kannata kelpoisuusehtojen nostamista, koska se vaikeuttaa pätevän henkilöstön saatavuutta. Vaihtoehto 2 (esityksen kohta 5.1.) aiheuttaisi merkittävän osaamisvajeen pätevästä kuraattoreista, joten sitä ei tule edistää.

Henkilöstömitoitus ja resurssit

Psykologien riittävää saatavuutta ei ole todennäköistä saavuttaa määräajassa nykyisillä koulutusmäärillä. Jotta henkilöstömitoitus on mahdollista saavuttaa, psykologeja tarvitaan opiskeluhoollossa 338 enemmän kuin nykyisin. Mitoitus tulisi voimaan jo 1.8.2023. AMKE katsoo, että henkilöstömitoitus ei ota huomioon eri koulujen ja oppilaitosten opiskelijoiden tarpeita. Tarpeet ovat erilaisia oppilaitoksessa, joissa opiskelijat ovat pääosin oppivelvollisia tai aikuisia.

Suomen Psykologiliiton ja psykologian koulutusalan yliopistoverkosto Psykonetin toukokuussa 2021 julkaistussa kyselyssä selvisi, että psykologien määrälliseen vajeeseen lisäksi ongelmana on kohtaanto. Vain Uudellamaalla tilanne on tasapainossa. Kartoituksen vastaajista 85 % arvioi psykologien tarpeen kasvavan seuraavan parin vuoden aikana ja 95 % arvioi tarpeen kasvavan seuraavan 5–10 vuoden aikana. Vastaajien mukaan heidän organisaatioissaan on yhteensä n. 100 psykologin vaje, joka oli suurin *oppilas- ja opiskelijahuollossa* sekä erikoissairaanhoidossa.

Psykologit sijoittuvat monipuolisesti eri tehtäviin, joten kilpailua on työmarkkinoilla merkittävästi. Opiskelijahuollossa on osaajapula. On epärealistista, että esitys on toteutettavissa näin kiireissä aikataulussa. Merkittävät panostukset aloituspaikkojen määrään näkyvät vasta tulevinä vuosina, vaikka viime vuosikymmenen lopun kehitys on ollut positiivista.

Laskentamenetelmä

"Opiskelijoita lukiossa on noin 88 000 ja ammatillisessa koulutuksessa noin 165 000."

HE ei avaa millään tavalla mihin laskennassa käytetyt opiskelijamäärät perustuvat. AMKEN selvittäessä asiaa OKM:sta kerrottiin lukujen olevan ns. netto-opiskelijamääriä eli päiväkeskiarvoihin perustuvia lukuja. Peruopetuksen osalta on vastaavasti käytetty tilastointipäivää. Esitettäessä sitovia henkilöstömitoituksia ei voi jäädä epäselväksi, miten arvio kustannuksista on laskettu ja mihin mitoitusten laskentatapa perustuu lakia sovellettaessa.

SOTE-uudistus

AMKE pitää käsittämättömänä, että vaikuttavuusarviossa ei oteta millään tavalla huomioon sote-uudistusta, jossa on tarkoitus siirtää opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalvelut uusien hyvinvointialueiden vastuulle.

HE 241/2020 sote-uudistukseksi vakuutetaan, että opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut säilyvät lähipalveluna ja kirjaus on parantunut säädösten (9 § 3 momentti) aikaisemmasta lausuntokierroksesta. AMKE suhtautuu edelleen varauksellisesti, että opiskelijahuollon riittävät resurssit sekä yhteistyö opetustoimen ja hyvinvointialueiden välillä voitaisiin taata uudessa toimintamallissa.

Opiskelijahuollon palveluiden järjestämisen lähtökohtana tulee olla opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen. Järjestämismuutosten siirto hyvinvointialueille ja esitetyt muutokset pätevyyskriteereissä ohjaavat opiskelijapalveluiden kehitystä entistä kauemmaksi oppilaitoksen yhteisöllisyydestä ja pedagogisista ratkaisuista sekä eri palveluiden integraatiosta oppilaitoskontekstissa.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Saku Lehtinen
asiantuntija

Lisätiedot asiantuntija, Saku Lehtinen, 040 041 2057, saku.lehtinen@amke.fi

Lähteet: Psykologiliiton ja yliopistojen Psykonet-verkoston kysely
<https://www.psyli.fi/psykologien-tarve-kasvaa-suomessa-koulutuksen-lisaaminen-ei-riita-ratkaisuksi/>